

A MENINGER DEBATT OG IDEER

Debatt

Norsk fredsarbeid i Colombia er en suksess

Tron Ljødals kronikk påstår at fredsavtalen i Colombia har feilet. Han mener norske tilretteleggere ikke bør likestille geriljagrupper og regjeringer i fredsforhandlinger. Lite av avtalen er gjennomført og flere avhoppere fortsetter som kriminelle. Likevel er det et ugjenkallelig faktum at FARC-geriljaen har lagt ned våpnene og nå er en ren politisk organisasjon. Norsk fredsarbeid er dermed en ubetinget suksess.

Politisk fred

Til tross for regional lovløshet og økt kokaproduksjon, har fraværet av politisk væpnet konflikt skapt optimisme og fremtidsstro. Politisk fred var trolig nødvendig for OECD-medlemskap. Med fredsavtalen kommer turister, handelsavtaler og internasjonal kapital, særlig innen landbruk og bioenergi. Gode lønninger og ordnede arbeidsforhold tiltrekker koka-bønder og eliminerer dermed årsaken til volden.

FARC måtte lokkes til forhandlingsbordet uten å tape ansikt, våpenedleggelse kan lett oppfattes som en ren overgivelse. Forhandling mellom tilsynelatende likestilte parter og mange års finsliping på en 300-siders fredsavtale som detaljert beskriver samfunnsutviklingen, var trolig nødvendig for at FARC skulle frestå som en politisk aktør. Partene visste trolig at dokument var verdiløst i øyeblikket, våpnene ble innlevert. Prosessen er til dels et spill for galleriet. Ingen sittende regjering eller folkeavstemning kan binde folkevalgte forsamlinger, domstoler og kommende regjeringer.

Indirekte kunne fredsavtalen likevel stake ut en helt ny politisk kurs for landet. En seier i folkeavstemningen ville dreie velgerne mot venstre, og flere folkevalgte med vilje til å implementere innholdet. Slik gikk det ikke. I overmot definerte avtalen en uønsket samfunnsutvikling for flertallet. Etter nederlaget snudde stemningen. Santos mistet støtte i parlamentet og implementeringen satt på vent og nå trolig gravlagt av nyinnsatte, høyreorienterte president Duque.

Ironisk tippet det norske kjønnsperspektivet avstemningen i feil retning. Ordet «kvinne» sto nevnt over 200 ganger og lesbiske, homofile og transseksuelle rettigheter var behørig understreket. Protestantiske frikirker og konservative katolikker mente avtalen truet familien som bærende samfunnsinstitusjon og stemte nei.

Henrik Wiig, forsker, OsloMet og adm.dir. C2Biotrade

Vi må unngå at vaksineskepsis blir til vaksinemotstand, noe både den enkelte og folkehelsen vil tape på, skriver innleggsforfatteren. FOTO: ALESSANDRO GUERRIERO, SHUTTERSTOCK/NTB SCANPIX

Det er grunn til å påpeke noen relevante fakta.

Vaksineskepsis behøver ikke være tullete

Debatt

Dag Bratlid
Professor emeritus og barnelege

I Aftenposten den 30. juli har Therese Sollien en interessant kommentar på bakgrunn av den siste vaksineskandalen i Kina. Artikkelen skjemmes av overskriften «Vaksineskepsis i Vesten er ikke bare tullete, det er direkte farlig». Siden mange bare leser overskrifter, som kan være feilaktige og villedende som i dette tilfellet, er det grunn til å påpeke noen relevante fakta.

Kan være livreddende

I 2009 gjennomførte helsemyndighetene et omfattende vaksinasjonsprogram mot svineinfluensa. Programmet ble støttet av informasjonskampanjer og praktisk tilrettelegging av vaksinasjonen. Et flertall av befolkningen lot seg da vaksinere. I ettertid vet vi at vaksinen førte til at mange vaksinerte utviklet den alvorlige sykdommen narkolepsi, og mange av disse vil ha livslang uførhet og plager. Det har vist seg at alle de som utviklet narkolepsi etter vaksinasjonen, hadde en genstruktur

som også er vanlig hos en stor del av befolkningen. Hvorfor noen med dette genet utviklet narkolepsi, mens andre ikke, vet vi foreløpig ikke. Vi vet imidlertid at blant dem som har denne genstrukturen og ikke lot seg vaksinere, unngikk flere å få narkolepsi. Vaksineskepsis behøver derfor ikke være tullete – i dette tilfellet var den også livreddende!

Alvorlige komplikasjoner er sjeldne

Bortsett fra svineinfluensavaksinen i Vesten og vaksinasjonsprogrammer i Kina, er alvorlige komplikasjoner etter vaksiner meget sjeldne. I en liten befolkning som vår er de så sjeldne at mange, også fagfolk, mener de ikke forekommer fordi skadene kanskje kan ha andre forklaringer.

Flere land har opprettet egne organer for å vurdere vaksineskader. VICP (det amerikanske National Vaccine Injury Compensation Program) publiserer regelmessig oversikter over dette.

Fra 1.1.2006 til 31.12.2014 behandlet de totalt 526 alvorlige skader etter vaksiner. De inngår også i det norske barnevaksinasjonsprogrammet. I 280 av sakene ble det funnet årsakssammenheng med vaksinen.

I forhold til antall vaksinerte var imidlertid slike skader sjeldne, og overført til norske forhold vil vaksineskade derfor bare inntreffe noen få ganger i året eller sjeldnere. I Norge er det i tillegg til erstat-

ning for narkolepsi også blitt utbetalt erstatninger til barn for andre skader og etter andre vaksiner. Det er for eksempel ME etter meningokokkvaksine og svineinfluensavaksine, ryggmargslammelse etter svineinfluensavaksine og MS etter MMR-vaksine, for å nevne noen.

Barn og unge spesielt utsatt

Erfaringene fra svineinfluensavaksinasjonen har poengtert tre viktige forhold: 1) vaksiner kan ha skader ingen kunne tenkt seg, 2) individuelle egenskaper ukjente på vaksinasjonstidspunktet kan disponere for skade, og 3) barn og ungdom er spesielt utsatt. Det var særlig barn og ungdom som utviklet narkolepsi, nesten ingen voksne med den samme genetiske disposisjonen. Vaksiner er et av den moderne medisins største bidrag til folkehelsen, men er som alle medikamenter forbundet med risiko for alvorlige bivirkninger.

Samfunnet og folkehelsen er avhengige av at flest mulig slutter opp om vaksinasjonsprogrammene.

Vaksineskepsis kan for den enkelte være sunt, slik skepsis ofte er, men derfor er det viktig at myndighetene har en åpen behandling av denne problematikken og tar ansvar som etter svineinfluensavaksinen. Da kan vi unngå at vaksineskepsis blir til vaksinemotstand, noe både den enkelte og folkehelsen vil tape på.

Debattredaktør:

Erik Tornes

Adresse: Aftenposten, Debattredaksjonen, Postboks 1178, 0107 Oslo

KRONIKK

E-post: kronikk@aftenposten.no
Maks. 6000 tegn inkl. mellomrom.
Legg ved portrettfoto.

DEBATT

E-post: debatt@aftenposten.no
Hovedinnlegg: Maks 3000 tegn inkl. mellomrom. Legg ved portrettfoto.
Kortinnlegg: 400-1500 tegn.

Kronikker/debattinnlegg på nett:

aftenposten.no/meningar

• Aftenposten returnerer ikke artikler som blir sendt på papir.